

גדל שקום

מיסודו של המלוב"ן ראש המקובלים הנאון הצדיק רבינו מרדכי שרעבי זי"ע א

דבר ה'

גאון חסידות בארץ ישראל
רבי משה שמואל סליטא

זאת הנוכה - הנס שבתוך הטבע

חנוכה למעלה מדרך הטבע

וכתב המהר"ל (נר מצוה ח"ב), שהנהגת העולם בחנוכה היא למעלה מדרך הטבע. שכן בהנהגת הטבע מצינו רק את המספר שבע, כמו שבעה ימי שבת ועוד. וכל מנין הגבוה ממנין שבע - הוא למעלה מדרך הטבע. ומאחר שימי החנוכה הם שמונה, על כן הוא משפיע עלינו ניסים ונפלאות למעלה מדרך הטבע. ולפי זה אפשר לומר כי חיבה יתירה נודעת לו ל'זאת חנוכה' שהוא יום השמיני של חנוכה, ונמצא שאז הוא 'שמיני שבשמינית', המורה על כפילות ההנהגה למעלה מן הטבע, גבוה מעל גבוה.

ואמרו המקובלים, כי בכל יום מימי חנוכה מתעוררת מדה אחרת משבחי הקב"ה הנאמרים בברכת 'וצר אור' בתפילת שחרית: 'פועל גבורות, עושה חדשות, בעל מלחמות, זורע צדקות, מצמיח ישועות, בורא רפואות, נורא תהלות, אדון הנפלאות'. ויוצא לפי זה, שבזאת חנוכה מושפעת עלינו המידה של 'אדון הנפלאות', כלומר, שביום זה יכולים אנו לקבל ניסים כמו הטבע הנראה לעינינו.

עת רצון

ונסיים בדבריו של הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק האומר, שישנם שלשה זמנים בשנה שהם עת רצון להתפלל: הא' - בעת סעודת מלוה מלכה. הב' - ביום שמיני עצרת. והזמן הג' - הוא בזאת חנוכה. וביאר זאת ע"פ משל למלך שבא לבקר בעיר אחת, ותושבי העיר למרות שהיו עניים, טרחו ועמלו להכין קבלת פנים וסעודה מפוארת כראוי וכיאה לכבוד המלך, עד שלא היה ניכר כלל גודל דחקם ומחסורם. והנה, הגיע הזמן שהמלך כבר הוצרך לעוזבם וללכת לדרכו, או אז התנפלו לפניו והתאוננו על גורלם המר ועל גודל עניותם, והתחננו לפניו לחוס ולחמול עליהם ושיספק להם את מחסורם וצרכיהם.

כך הוא בשבתות השנה ובכל חגי ומועדי קדשינו, כאשר המלך יתברך שמו מופיע אצלנו בהוד יקרו, אנו מכבדים אותו ביקר וגדולה וכבוד ותפארת, עד שלא ניכר המחסור והלחץ והדחק השורר אצלנו. אך כאשר מגיעה עת הפרידה בסעודת מלוה מלכה או בשאר הזמנים המציינים את היום אחרון של החג, כאשר עומד המלך כביכול להיפרד מאתנו - זהו הזמן המסוגל להתפלל ולבקש על נפשינו. ולכן גם ב'זאת חנוכה' שהוא היום האחרון של חנוכה, הוא זמן המסוגל להיוושע בכל מילי דמיטב. שבת שלום ומבורך.

אמר לה רבי חנינא: 'בתי, מה אכפת לך? מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק!' ואכן, נעשה לו נס, והיה הנר דולק והולך עד מוצאי שבת קודש, וממנו הביאו אור לנר הבדלה.

והקשה בספר 'בן יהודע' (שם) מדוע בכתה הבת? והרי ראתה שכבר נעשה לה נס, שהרי היה הנר צריך להיכבות זה מכבר, אחר שידוע הוא כי החומץ אינו דולק אפילו שעה קלה, ומודע התעצבה אל ליבה? וביאר הרה"ק בעל ה'שפע חיים' זי"ע, כי אכן הבינה היא מיד שנעשה להם נס, אלא שהיא סברה

עומדים אנו בסימונו של חג החנוכה, כאשר שיאו של החג עוד לפנינו - הלא הוא היום השמיני המכונה בספרי החסידות 'זאת חנוכה'. זאת, על שם הפסוק הנקרא באותו יום הפותח במילים 'זאת חנוכה המזובח'. בספרים הקדושים הובאו טעמים נוספים לשם זה, וכן הגדילו בשבח היום הזה, וכפי שנביא במאמר שלפנינו.

ביום זה השיגו כי הטבע עצמו הוא נס

ידועה היא קושייתו של מרן הבית יוסף (או"ח סי' תע"ה), מדוע עושים אנו זכר לנס שמונה ימים, והרי כבר מצאו שמן שהספיק ליום אחד, ונמצא כי השמן של היום הראשון לא היה מכח נס? אחד התירוצים שהביא שם מרן הב"י הוא, שציינו את היום הראשון לזכר הנס שנעשה לאחר שדלקה המנורה כל הלילה כדינה, ובבוקר ראו שלא חסר השמן מאומה. ונמצא, כי הנס כבר התחיל מהיום הראשון.

אלא, שעל כך הקשו רבים, שא"כ לא היה לנו לציין את היום השמיני, שכן הנס כבר נעשה ביום השביעי כאשר נותר השמן במילואו, ונמצא שביום השמיני לא היה שום נס מיוחד?

ותירץ על כך הרה"ק רבי מנחם מאמישינוב זי"ע, כי החידוש בנס היה, שלאחר שבעה ימים של נס - הגיעו עם ישראל להכרה שגם הטבע הוא עצמו נס, ואף מה שהשמן בוער ביום השמיני הינו נס לא פחות מהימים הקודמים, ולכן עשו זכר לאותו יום, בכדי להחזיר בנו את הידיעה וההבנה שאין 'טבע' בעולם, והכל הוא נס מתמשך שעושה עמנו בורא העולם. הוסיף על כך בנו הרה"ק רבי שמעון שלום זי"ע, שעל כן נקרא יום השמיני 'זאת חנוכה', כי זאת ההשגה שהשיגו ביום הזה - היא עיקר התכלית של חנוכה, להגיע להכרה שכל הטבע הוא רק נס של הקב"ה, ומתוך הניסים הנגלים יכירו בנסים הנסתרים (ע"פ הרמב"ן שמות יג, טז).

אין הבדל בין חומץ לשמן

והנה אמרו בגמרא (תענית כה, א), כי פעם ראה רבי חנינא בן דוסא את בתו בערב שבת קודש בין השמשות כשהיא עצובה. מששאל אותה לפרש הדבר, השיבה: 'כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן, והדלקתי ממנו אור לשבת, ועכשיו דואגת אני שיכבה הנר'.

ב"ש	צפת	ת"א	י-ם	כניסת שיבת:
4:25	4:16	4:22	4:04	צאת השבת:
5:24	5:18	5:22	5:21	ר"ת:
			6:01	

שבהיות ואסור ליהנות ממעשי ניסים, נמצא שיצטרכו לשבת בחושך בכדי שלא ליהנות מאור הנר שנדלק בנס, ועל כך השיב לה אביה הגדול: 'מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק'. פירוש, שע"י אמונתו בהשם יתברך היה ברור אצלו שאין שום חילוק והבדל אם חומץ דולק או שמן, שהרי בלא ציווי ה' - לא ידלק לא שמן ולא חומץ, וכיון שהכל תלוי במאמר ה', א"כ אין בין זה לזה ולא כלום, שהרי שניהם הינם ניסים גדולים. ומי שיש לו מדריגה כזו של אמונה - מותר לו ליהנות מאור הנר הדולק על ידי חומץ, ואין מנכין לו מזכויותיו, שהרי אצלו שניהם אינם נחשבים כ'מעשה נסים', ובכך פייס רבי חנינא את ביתו, שלא תחשוש מהתמעטות זכויותיה.

הודעה משמחת

לקראת ימי השובבי"ם
הבעל"ט אנו יוצאים
במיזם אדיר במסירת
6 שיעורים / חוגי בית
בנושאים זוגיות, חינוך
ילדים, שלימות הבית
והמשפחה.

את השיעורים
יעבירו טובי הרבנים
מישיבתינו הקדושה.

אם אתה מעוניין
לזכות את הרבים
באזור מגוריך, גבאי
בית הכנסת, בעל
משרד ומעוניין לזכות
את מעגל חבריך,
שכניך ומכריך, ניתן
לפנות אלינו בטלפון:

02-624-9000

ניתן להקדיש את השיעור לע"נ
או לרפואת יקיריך, להצלחה
בפרנסה ולכל הישועות.

מדרש התורה
הודיעים יקרים לשלוחן שבת

כל זאת, אמר לו וכי "אחרי" היית כשחלמתי? עד כאן. ועוד אמרו רבותינו (מעשה הגדולים) "אחרי הודיע" וכו', היינו שיוסף אמר לפרעה שבחלום ראית אותי עומד "אחריך".

"אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי וכו' ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף... וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך" (מא, מ-מג)

מדה כנגד מדה

כתב ר' חיים פלטיאל בפירושו על התורה (כאן, ובדומה הוא במדרש אגדה על הפסוק הבא) להראות באצבע את הנהגת ה' עולמו כנגד מדה בשכרו של יוסף וזה לשונו, פה שלא נשק בעבירה כתיב (מא, מ) על פיך ישק כל עמי. ידים שלא חבקו בעבירה, כתיב (מא, מב), ויסר פרעה את טבעתו... ויתן אותה על יד יוסף. הגוף שלא דבק בעבירה כתיב (שם), וילבש אותו בגדי שש. רגלים שלא פסעו בעבירה כתיב (מא, מג), וירכב אותו במרכבת המשנה. מחשבה שלא חשבה בעבירה כתיב (מא, מד) ויקראו לפניו אברך.

"וליוסף ילד שני בנים בטרם תבוא שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע פהו און" (מא, נ)

אפרים ומנשה תאומים היו

אפרים ומנשה תאומים היו, כאשר כתבו הרד"ק (בראשית מא, נ על דרך "אולי") ובספר סדר הדורות (ב' אלפים הל"ג).

"אלהיכם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון באמתהתיכם פספכם בא אלי ויוצא אלהם את שמעון" (מג, נג)

ויוצא אליהם את שמעון הוא רשב"י

בפסוק זה רמזו יוסף שעתיד הקדוש ברוך הוא לגלות לכם "מטמון" הם "מטמוניות" התורה, והסודות הגנוזים בה, והתגלות זו תבוא על ידי איש המכונה "שמעון", הוא רבי "שמעון" בר יוחאי, העתיד לבוא לעולם ולגלות את סודות התורה שבזוהר הקדוש (מענייה של תורה, כאן).

"ויוצא אלהם את שמעון" (מג, נג)

רבי עקיבא גילגול שמעון

רבי עקיבא היה גילגול שמעון (מגלה עמוקות פנחס דרוש ג' סוף אות 1). לכן נאמר ויוצא אליהם "את" שמעון, כי רבי עקיבא (פסחים כב:) דרש כל אתין שבתורה לרבות, ולכך נאמר כאן "את" שמעון, לרבות שבשמעון ישנו גם את רבי עקיבא, כי כאמור הוא גילגולו.

"וידבר פרעה אל יוסף בחלמי הנני עמך על שפת היאר" (מא, יז)

יוסף מתקן את פרעה בסיפור החלום

דוד המלך אומר בתהלים (תהלים פא, 1) עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים, "שפת לא ידעתי אשמע". וכתבו המפרשים לבאר, שיוסף העמיד את פרעה על דיוק החלום, שהנה פרעה אמר "בחלומי הנני עומד על שפת היאור", אמר לו יוסף, אתה לא עמדת על שפת היאור, אלא על היאור. ומה שלא אמרת כך, הוא משום שאתה מתבייש לומר דבר שלא יתכן, שכן איזה אדם יכול לעמוד על היאור. וזה שאמר דוד המלך עליו השלום "עדות ביהוסף וכו' "שפת" היינו שאמר יוסף לפרעה, מה שעמדת על "שפת" היאור, "לא ידעתי אשמע", דברים שאינם נכונים השמעתני.

"וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו" (מא, לח)

מדוע היה בטוח פרעה שיוסף פתר נכונה?

כתב בספר פענח רזא (מקץ עמ' 160, נדפס תרצ"ב) דבר פלא, כיצד ידע פרעה שפתרונו של יוסף אמת ויתקיימו דבריו? אלא שכשחלם פרעה את חלומותיו, נתפרקו כל אבריו, וכאשר פתרו החרטומים את פתרוניהם, לא חזרו אברי פרעה למקומם. ועתה כאשר פתר יוסף חזרו אבריו מיד, ובוהו הבין פרעה שזה אות שפתרונו אמת. מוסיף הפענח רזא, לפיכך בשעה שנטרפה רוחו של פרעה מחמת החלומות, נאמר (מא, ח) "ותפעם רוחו", שהוא עולה בגימטריא "לפי כי הופרקו כל אבריו", היינו שנטרפה רוחו בגלל שאבריו מפורקים. וזה שאמר "וייטב הדבר בעיני פרעה" בגימטריא "כי חזרו אבריו כלם פנימה".

"ויואמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחקם כמוך" (מא, לט)

פרעה ערך בדיקות ליוסף

במדרש תנחומא (מקץ סימן ג) כשבא פרעה לספר את חלומו ליוסף בקש לבדוק, ולכן אמר (מא, יח) והנה מן היאור עולות שבע פרות בריאות בשר ויפות תאר. אמר ליה יוסף, לא כך ראית, אלא יפות מראה ובריאות בשר. וכן בכל דבר ודבר בדקו, ויוסף היה מעמידו על האמת [ועיין עוד שם] התחיל פרעה תמה בעצמו, ולכן אמר לו פרעה (מא, לט) "אחרי" הודיע אלהים אותך את

תורת יוסף
הסבת והולדת בשישה מיתותיו של מרן
הרב יוסף קארו

עניני חלומות

וַיִּסְפַּר פְּרַעְהָ לָהֶם אֶת חֲלֹמוֹ וַאֲיֵן פֹּתְרָם אוֹתָם לְפָרְעֹה" (מא, ח)

"ויספר פרעה להם את חלומו ואין פותר אותם לפרעה", פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס בצלמו ולא היה לו קורת רוח צפתונוס וכו'. "וייהי כאשר פתר לנו כן היה", אמר ר' אלעזר מנין שכל החלומות הולכין אחר הפה, שנאמר ויהי כאשר פתר לנו כן היה" (בבבא מציעא).

הרואה חלום רע בשבת האם עליו לחוש לחלומו ולהתענות עליו אפי' בשבת?

אמר ר' אלעזר כל היושב בתענית בשבת קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה (ברכות לא), וכתב הראב"ן (סי' קעט) בשם רבינו חננאל, קבלנו מרבותינו שזהו ביושבת בתענית חלום, שאדם שגזרו עליו גזרה רעה על עון שעשה מגלים את אזנו ע"י חלום מה שעתידי לבוא עליו, ואם הוא מרגיש ומתענה וחוזר בתשובה שלמה, אפי' חטא כל שניו שהם שבעים שנה הקב"ה מוחל לו, אמנם ראינו להראב"ה שכתב בשם רבינו קלונימוס, שבזמן הזה אסור להתענות תענית חלום בשבת, לפי

שאיננו בקיאים לדעת פתרון החלומות איזה טוב ואיזה רע, כאשר היו יודעים הראשונים, ומספק אין להתענות, וכ"כ עוד אחרונים, ואפי' אם החלום הוא אחד משלשה חלומות רעים שהוזכרו בשלחן ערוך (סי' רפה). (יחזה דעת ח"ו סי' כד, ע"ש מה הדרך המובחרת).

ויש לציין מה שכתב הרה"ג, המקובל רבי יהודה פתייא בספר מנחת יהודה (סימן מז), כי עתה השדים יודעים הדברים שבני אדם מקפידים עליהם אם רואים אותם בחלום, כגון הרואה בחלום שנפלו שיניו, או לובש שחורים, וכיוצא בזה, ולכן הם מראים אותם לבני אדם בכדי לצער אותם שיתענו עליהם, ולכן אין לו לאדם לחוש לחלומות כאלה, אלא אם כן קראוהו בשמו לעלות לספר תורה וכיוצא בזה, ואם לא ישית לבו גם לזאת, תבוא עליו ברכה ע"ש. וכיוצא בזה ראיתי למרן החד"א בספר דבש לפי (מערכת גאות טוב) שכתב, וידעתי מאדם גדול אחד שלא היה מקפיד כלל על חלומות, ואמר שהכיר תלמיד חכם אחד שעל הרוב היה מתענה תענית חלום בשבתות, והורה לו בשבת אחת שלא יתענה תענית חלום, וכן עשה. ומאז שוב לא ראה חלום בשבת. ע"כ. לפיכך ישים מבטחו בה' שיהפוך הקללה לברכה על ידי עסקו בתורה וכו' (יחזה דעת ח"ד סי' כד בהערות ע"ש).

תפילת הדרך

וַיִּקְרָאָהוּ אֶסּוֹן בְּדֶרֶךְ" (מב, ז)

אמר רבי אליעזר בן יעקב, מכאן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה (מד"ר אות 65), רבי שמעון בר אבא צנסינא רבי חנינא כל הדרכים בחזקת סכנה (קבלת רצה פ"א).

מנהג הספרדים ועדות המזרח לברך ברכת "הגומל" גם על נסיעה מעיר לעיר, משפני "שכל הדרכים בחזקת סכנה", וכל שנוסע במכונית מחוץ לעיר כשיעור מהלך פרסה, דהיינו שנמשך זמן הנסיעה שבעים ושתיים דקות, חייב בברכת "הגומל", ומצטרף זמן הליכתו וחזרתו לשיעור שבעים ושתיים דקות, ומבוקר עד בוקר נחשב יום אחד לענין זה, והנוסע בדרכים "מסוכנות", גם בפחות מהשיעור הנ"ל צריך לברך תפלת הדרך, וה"ה לברכת הגומל. (חזון עובדיה ברכות עמ' פסד, יביע אומר ח"ט או"ח סי' קה אות נח).

עם סגולה

סגולות מועילות במקורות מוסכמים

סגולות לחנוכה (המשך)

ז. סגולה לרווק או רווקה שימצאו את זיווגם באותה שנה, שבעת ששורפים את כל הפתילות יחד וכנ"ל, יעבור עליהם הרווק או הרווקה שבע פעמים על הפתילות בעת שריפתן (כמובן כשהאש נמוכה) (אביעה סגולות עמוד 216).

ח. סגולה לאדם שסובל משושנה ברגל, שימרח את השמן שנתר מנרות החנוכה על הרגל, ובעז"ה יבריא. ורמז לדבר מהפיוט 'מעוז צור ישועתי' שאומרים: 'ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים', פירוש מהנותר בקנקני השמן של נרות חנוכה - נעשה נס לשושנה (שם). וצריך מתחילה לחשוב שהשמן שנתר אחר שדלקו הנרות חצי שעה, היא מותר בשימוש.

לקבל מושג

ביאור מושגים בתורת הח"ן

י"ג מביילן דרחמי

מובא בגמרא (ר"ה י: ו) ויעבר ה' על פניו ויקרא וכו', אל רחום וחנון, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר הנה אנכי כרת ברית.

י"ג מדות אלו נקראים בחז"ל "י"ג מדות של רחמים" ובלשון הזה "ק"י"ג מביילן דרחמי" לסיבת היות מדות אלו הנהגות שבהם מתנהג הבורא יתברך עם הנבראים ברחמים גמורים בלי תערוכות דין כלל.

באידרא רבה מבואר כי "י"ג מדות שאמר הנביא מיכה "מי אל כמוך נושא עוון ועובר על פשע וכו' הם "שבחא דעתיקא" והם כנגד אותם הי"ג מדות אל רחום וחנון שאמרו משה רבנו.

בכמה מקומות בתפילה אנו מכוונים תפילתינו כנגד אותם הי"ג מדות, וכגון מה שמבואר בארז"ל כי "ג' תבות 'ברוך' שאנו אומרים בברוך שאמר הם כנגד אותם הי"ג מדות, וכן הי"ג שבחים שאנו אומרים בישתבח 'שיר ושבחה הלל וזמרה וכו' הם גם כנגד הי"ג מדות אלו.

בארז"ל דרושי חנוכה מבואר שבכל יום מימי החנוכה מתעוררת מדה אחת מ"ג מדות אלו, לקשט ולעטר את כנסת ישראל בשפע גדול, ובכח מדות רחמים אלו שהאירו והשפיעו בחנוכה לכנסת ישראל, נצחו החשמונאים שהיו מעטים וחלשים את היוונים שהיו רבים וגיבורים.

אמנם ימי החנוכה הם שמנה ימים, ואילו מדות הרחמים הם י"ג, ולפי זה היה נראה כי רק ח' מדות יאירו בחנוכה, אלא שמבואר עוד בארז"ל כי ביום השמיני של חנוכה מתגלים ומאירים כל ה' מדות האחרונות מהמדה הח' הנקראת 'נוצר חסד' עד המדה הי"ג הנקראת 'ונקה' ונמצא כי שפע הרחמים ביום השמיני הוא גדול לאין ערוך.

לסיבה זו אנו רואים בספרים שהרבו במעלת היום האחרון של חנוכה 'זאת חנוכה' וכתבו כי הוא מסוגל להמשיך רפואה שלימה ופרנסה טובה, וכן לפקידת עקרות (בני ישיב) וכתבו שזמן זה הוא עת רצון לתפילה (רבי אלימלך מליז'נסק).

אפשר כי מהאי טעמא מובא בספרים הקדושים כי עד זאת חנוכה מדת הימין פשוטה לקבל שבים ואפילו אותם אשר נדחו מאיזה סיבה מלשוב בעשי"ת ומתקבלת תשובתם עד זאת חנוכה (בני בנימין בשם מהר"ד מדינוב ז"ל), והוא מהטעם המבואר כי בחנוכה מאירות י"ג מדות של רחמים המתגלות גם בימי אלול ועשי"ת ולכן בהכרח שגם ימים אלו הם זמן של תשובה.

שונה הלכות

הלכות למעשה ע"פ ספר סדר היום
למור שלישיא

הלכות ציצית (המשך)

יח. אם נפלה טליתו מעליו, אפילו אם נפלה לגמרי, וחוזר ומתעטף בה, אינו צריך לחזור ולברך, ששב"ל.

יט. ראוי ונכון שהספרדים ובני עדות המזרח ילבשו הטלית קטן תחת בגדיהם, וגם הציציות יהיו מכוסות בבגדיהם, כפי שהיה מנהג אבותיהם שנהגו כן על פי קבלת האר"י ז"ל.

הנחת תפילין

מצות עשה דאורייתא להניח תפילין שנאמר (דברים ו, 8) "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך". ולדעת הרמב"ם בספר המצוות (עשה יב ג) תפילין של יד זו מצות עשה בפני עצמה, ותפילין של ראש זו עוד מצות עשה בפני עצמה.

א. לאחר שהתעטף בטלית יניח תפילין שמעלין בקודש, ויכוין בהנחתם שצונו הקב"ה להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציא מצרים, על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש כנגד המוח, כדי שזכור נסים ונפלאות שעשה עמנו, שהם מורים על יחודו, ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו. וישעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות, ובוה יזכור האדם את הבורא יתברך וימעיט האדם את הנאותיו. וטוב שיאמר נוסח זה בתוך ה"לשם יחוד" קודם שמברך על התפילין.

ב. זמן הנחתם בבוקר משיראה את חברו הרגיל עמו קצת ברחוק ד' אמות ויכירנו. וטוב לאחר ולא להקדים. והוא שעה קודם הנץ החמה. והמדקקים נהגו להמתין מלברך על ציצית ותפילין חמישים דקות קודם הנץ החמה.

ג. סדר הנחת תפילין, בתחלה יקשור תש"י בזרוע השמאלי על הקיבורת, שהוא מקום בשר הגבוה התפוח הנקרא קיבורת, ויכסה זרועו בטלית כדי שתהיה הנחת תש"י בהצנע, ויש סוד בדבר. וסדר הקשירה כך הוא, אחר שיברך יהדק היטב ויעביר הרצועה סביב הבית

כדי שיקשור היו"ד ברצועה עם התפילין, ואף על פי שבלא"ה היו"ד קשורה בחוט של גיד עם הבית, משום דאין להפריד התיטורא לעולם, עכ"ז יש סוד בדבר לקשור היו"ד ברצועה לכון להמשיך להיו"ד ש"ע נהורין כמנין רצועה, שהיא מספר ש"ע עם הכולל. ואחר שקשר היו"ד ימשוך הרצועה מיד לזרוע בלי לכרוך כלל על חלק העליון שבזרוע מעל המרפק. אלא שמי שהתפילין נשמטות לו ממקומן בלי שיכרוך הרצועה סביב הזרוע, יכול לכרוך את הרצועה סביב הזרוע למעלה. וכרוך אותה סביב הזרוע שמתחת המרפק שבעה כריכות שלימות. ואחר שיכרוך השבע כריכות יעמוד ויניח תש"ר מעומד, דאין להניח תש"ר אלא רק אחר שבע הכריכות. ואחר שכבר הניח התפילין של ראש, אז יתן קידושין, שהוא סדר כריכות הרצועה סביב האצבע האמצעית הנקרא אמה. וצריך לכרוך שם ג' כריכות, והכריכה העליונה תהיה בפרק האמצעי של האצבע, וב' כריכות תחתונות בפרק התחתון המחובר אל כף היד. אח"כ יכניס סופי הרצועות של תפילין של ראש בתוך אבנטו, באופן שהרצועות שמאל יגיע עד ליבו, ויכול לקפלו ולהדקו עם גומי או להניח בכיס הקטן שבצד שמאל, ורצועות של ימין יניח למעלה בחגור.

ד. הנחת תפילין של יד בזרוע הסמוך לכתף, בבשר הגבוה הנקרא קיבורת. ולא יניחנו למטה מהקיבורת, דבעיני שימה כנגד הלב, והקיבורת מכוון כנגד הלב. ולכך צריך שיטה התפילין של יד לצד הגוף מעט, בענין דכאשר יכוף הזרוע למטה היא התפילין של יד מכוון כנגד לבו ממש. ואפילו בפרק העליון הנז' יזהר שלא יניחנו בחצי העליון של הפרק הנז' הסמוך לבית השחי אף על פי שנמשך שם בשר הגבוה, אלא יניחו בחצי הסמוך לפרק האמצעי במקום בשר הגבוה שבו.

ה. קודם הנחת תש"ר בראשו, יסתכל בשבעה זיינין שיש בשני שינין, דאית בהו רזין סתימין עמיקין. ויש להסתכל בשין של ד' ראשים תחלה ואח"כ בשין של ג' ראשים. ויש להחמיר שלא להפסיק בין תפילין של יד לתפילין של ראש, אפי' בנתינת צדקה לעני, שיש בזה היסח הדעת. וכן אין להוריד שרוולו בידו על ידו השמאלית. ומ"מ בודאי אין לברך על מצות תפילין של ראש, אא"כ הפסיק בדיבור ממש. ואפילו אם שמע קדיש וברכו וקדושה לא יפסיק לענות, אלא שותק ושומע ומכוין למה שהצבור אומרים. ואם שכח וענה, אפ"ה לא יברך על תש"ר.

על הצדיקים

מתורת ומעשרות של צדיקים
בפי שפיט בבור מור שלישיא

חכם ששון מרדכי זצוק"ל - ו' טבת

חכם ששון מרדכי מבגדאד היה אחד החכמים המקובלים היותר גדולים שבדורו לפני כמאתים שנה. חכמי הדורות תיאורו כאיש אלהים נורא, כאחד מן הראשונים כמלאכים. והוא מחבר הספרים דבר בעתו קול ששון ועוד.

מורינו ורבינו חכם יוסף חיים זיע"א מביא ממנו בספריו הקודשים הרבה פעמים ומביא מעשה נורא אשר ממנו נוכל להבין מעט מגודל קדושתו.

ז"ל ר' יוסף חיים ז"ל בספרו "בן יהודע" (מס' פסחים פרק ד ומס' סנהדרין פרק יא): ראיתי להגאון חיד"א ז"ל בשם הגדולים חלק ב' מערכת ח' אות ט"ז שכתב ז"ל קבלתי מרבי זקני ירושלם תוב"ב ידוע דחזקיהו המלך ע"ה מפני סנחריב סתם את מי גיחון, ועד היום יום השישי בחצות שנסגרים פתח שערי ירושלם כי כל הישמעלים הולכים לבית המקדש נשארה העיר כמעט רקנית ומשום הכי סוגרים השערים, וההולך שם אצל שער אחד אשר הוא סמוך למגדל שזמע קול מים רבים שהולכים מתחת לארץ, ובזמן שהרב מורנו הרב חיים ויטל ז"ל היה בעה"ק ירושלם באשר אחד תקף הנקרא אבו סיפין, וידע שמלך ישראל סתם מי גיחון, ושאל אם נמצא היום מי שיוכל לפתחו והגידו על מהרח"ו ז"ל, ושלח אחריו יום השישי ואמר לו גזרתי עליך שבעוד שאלך לבית המקדש פתוח תפתח את הנהר הזה שסתם מלך שלכם והוא נצרך הרבה לעיר ועליך מוטל לפתחו ואם אין דמך בראשך. ומהרח"ו ז"ל עשה קפיצת הדרך והלך לדמשק ובא אליו רבינו האר"י זצ"ל ובחלום ידבר בו הסכלת עשה, שזה השר היה לגול סנחריב, וכן נקרא אבו סיפין שבערבי פירושו אבי החרבות, ואתה יש בכך ניצוץ חזקיהו המלך והיתה שעת הכושר לתקן ולפתוח מי גיחון, כי שלא ברצון חכמים עשה חזקיהו המלך ע"ה שהוא מהדברים שלא הודו לו ובוה היתה התחלה דגאולה, והשיבו מהרח"ו ז"ל לא רציתי להשתמש בשמות הקודש, ואמר לו רבינו האר"י זצ"ל אלו לא נשתמשת לבא לדמשק החרשתי, אבל מאחר שנשתמשת לזה היית יכול להשתמש לפתחו והיה קדוש השם ותיקון גדול, אמר לו מהרח"ו ז"ל אם כן אחזור לירושלם לפתחו אמר לו חליף שעתא ולא זמניה הוא עד כאן שמעתי.

ודע, כי אותו השר הנקרא אבו סיפין בא אח"כ לפה עירינו בגדאד ונקבר פה בגדאד בתוך חצר גדול בנוי בסוף מבואות היהודים, ואומרים הזקנים של עירינו שהיה על קברו קליפה והיו מאמינים בו הגויים ומכבדים אותו הרבה, וגם מן היהודים היו הולכים על קברו לבקש וכו', אך הרב המקובל הישיש מהר"ר ששון מרדכי ז"ל הוא הרב המחבר קול ששון, ודבר בעתו, ומזמור לאסף, לקח בית סמוך לקברו והיה עוסק שם בקבלה ויחודים כמה ימים עד שביטל הקליפה שלו, והנה בעתה נעשה קברו והחצר והבנין כולו חורבה ואשפה, וגם בעיני הגויים אינו חשוב כלום אלא ככלב מת כי בטל לגמרי. יהי רצון האלילים כרות יכרתו לתקן עולם במלכות שדי אמן כן יהי רצון, ומי יודע בסוד ה' מה שהיה בהרב מהר"ר ששון ז"ל הנוכח איזה לגול השייך לזה אשר נתבטלה קליפתו של זה על ידו.